

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:
(Щіна 1. прик. в таборі 3 ф.)
" поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . 25 ф.
поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі 75 ф.
" поза таб. 90 ф.

ЧАСОПІСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕЦЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ПО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

АДРЕСА:
Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
in Wetzlar.

Видає „Видавниче Товариство імені В. Гринченка“.

Ч. 49. (96).

Четвер, 19. липня 1917.

Рік III.

Самостійна Українська Республіка.

Події, які відбуваються в столиці України, Київі, мають світове значення для історії Європи і творять епоху в історії Східної Європи. Оскільки показують ся правдивими вісти, подані через Штокгольм — повстає на українській землі самостійна держава, якою простір, багатство і одноцільність населення дає запоруку, що вона буде однокою з найсильнішими державами в Європі.

„Повстання української держави — як пише одна німецька часопись — є для осередніх держав великою безкровною побідою в той час, як Росії вона є тяжким пораженням для усього хазяїського життя імперії. Вона увільняє осередні держави від тяжкої гризти про будучину, бо багата господарськими засобами Україна буде зовсім інчою противагою проти російського імперіалізму, як слабо-сила, в зароді обтяжена дідичним марафом (старечістю) своїх предків польська держава. Стремлення Росії на захід на найважливішій площі тертя з осередніми державами буде здержане українським Чорним морем“.

Таким робом російське правительство своєю відмовою по-лагодження всіх українських домагань приходить до розбиття, з якого може вийти не імперію, а другорядною державою, як що Україна зовсім відірветься від Росії. До цього провадить саме правительство, яке не хоче числити ся з голосом поневолених народів царської Росії та намагається ся далі підтримувати старий московський централізм у повній формі.

Оскільки до нас доходять вісти, ми можемо потвердити, що Українці все йшли дорогою порозуміння і, не відступаючи від своїх слушних домагань, давали правительству нагоду показати доброзичливість до полагодження української справи по доброму, згідно з домаганнями українського народу. Вони вивісили стяг автономії, предложили свої умови, вислали депутатію, жадаючи негайного уведення в життя нового ладу, в якім би були забезпечені вимоги українського населення. Делегація

України передала петицію, заявивши, що український народ жадає від правительства торжественного признання автономії, признання українського представництва на міжнародній конференції, жадає окремого комісара при правительстві для справ України; що український народ стремить до об'єднання всіх українських губерній в одну область з Краєвою Радою, жадає українського війська та навчання в школах українською мовою; вказує на необхідність розвязання земельної справи Красовою Радою та жадає асигновання державних засобів для Української Центральної Ради. Правительство відповіло на усі жадання українського народу відмінно, роблючи навіть культурний український рух залежним од місцевої московської адміністрації без ніякого права відклику до центрального правительства.

Після такого поступування з боку Петрограду прийшов розрив України з Росією. Українська Центральна Рада проголосила самостійну українську республіку і уконституувала ся як українське правительство та заборонило українським полкам відходити на фронт і брати участь в офензиві Брусилова.

Цей факт підняв тимчасове російське правительство і воно видало відозву до українського населення, щоби не відступало від Росії, бо розбиті Росії розійті й Україну. Вслід за тим негайно вислано депутатію, а опісля двох міністрів, Терещенка й Церетелі, як представників тимчасового правительства, щоби полагодити справу автономії України дорогою комісії. Професор Грушевський заявляє, що проекти відірвання України від Росії повстали в радикальних кругах і рішення це настутило з огляду на відмовне становище російського правительства проти домагань України.

Та це голос тільки малої уміркованої частини старших патріотів, коли загал селянства і молодші радикальні круги ставляють ся й далі недовірчично до правительства і приготовлюють цілковитий розрив при першій нагоді. Ця

партия утворила так званий Союз української державності в Київі та скликала так званий український (двадцятий) з'їзд у Київі. Офіцер Павелко виложив завдання союза на з'їзді, поміщені в „Новому Времені“ з 14. н. ст.:

„Тоді, коли український народ виступив на свій історичний шлях, він заявив, що сам хоче в своїй хаті мати свою волю. Його змагання до самостійності не змогли викорінити століття переслідувань. Змагання до самоозначення і до самостійності є в кожного здатного до життя народу. На-род може існувати тільки в межах своєї держави і зараз, скоро тільки впали кайдани неволі, український народ рішучо заявив, що на українській землі може бути на- новні тільки він один. Український народ не може допусти ти думки, щоб хтось став йому впоперек дороги. Тепер ясно, що московський народ нас не зрозумів і неможе зрозуміти. Московський народ

хоче лишити ся господарем на нашій землі, бажає далі панувати, а нам лишає становище раба. Се приневолює Союз української державності шукати інших шляхів. Новий шлях — се самостійна українська республіка, що може вступати в союзи з іншими державами по своїй уподобі. Тільки шляхом самостійності вдасть ся нашому народові добути землю й волю“.

Таким робом бачимо, що відтягуванням полагодження української справи з боку Росії всякими комісіями на російський лад не дасть ся удержати українського народу в неволі. Наступить розрив скоріше чи пізніше, бо тепер автономія, яку схоче дати російське правительство, не буде вдоволяти ні радикальних елементів, ні селян, які мають на Україні перевагу, а їх жадання може вдоволити тільки самостійна українська держава.

П.

Загально-український селянський з'їзд у Київі.

„Русское Слово“ з дня 12. н. ст. доносить з Київа: Вчора почав ся загально-український селянський з'їзд, дуже численний. Дальші діловати надіждять.

Представник центрального комітету Селянського Союза Спілок, відкриваючи з'їзд, заявив, що тепер українське селянство зібралось, щоби перебрати у свої руки державну справу України та сказати, чого хоче український народ.

В склад президії увійшли: письменник Винниченко, журналіст Христюк та інші. Почесним головою з'їзду вибрано проф. Грушевського.

Проф. Грушевський вітає з'їзд від імені Центральної Української Ради і кліче селянство сміливо опирати ся на Центральну Раду. Її завдання — оборона інтересів працюючого народу.

Промови слідуючих бесідників прибрають дуже різкий характер. Так, урядник Земського Союза Петлюра, вітаючи з'їзд від імені „Української Військової Генеральної Ради“ говорить: „Коли сонце волі відродило нашу землю вони відродило думку про організацію української армії. Треба боронити

свої права силою. Колиби захотіли у нас забрати наші права, ми маючи армію, скажемо: „геть! не віддамо!“

Подібний-же характер мала і промова українського соц.-демокр. Винниченка.

Оголошують ряд листових привітів, в тім числі привіт від міністра аprovізації А. Пішехонова, який бажає з'їзові успіху і висловлює жаль, що не може особисто бути на з'їзді. За перший день з'їзу переведено вибори до комісій.

„Русское Слово“ 13. червня н. ст. доносить дальше з Київа:

Вчора й сьогодня засідання загально-українського селянського з'їзду цілком присвячено бурливим і пристрастним дебатам з приводу реферату про переговори делегації Української Ради з тимчасовим правительством про українську автономію. На з'їзді помітно переважають сепаратистичні стремлення. Промовці заявляють своє недовіру до російської революційної влади та її органів, а разом з тим накидають ся і на Центральну Українську Раду, яка, на їх думку, не показує досить енергії в осягненню національно-політичних жадань

Українців. Промовці отверто говорять, що нема чого сподівати ся дії від тимчасового правительства, аї від російської демократії. Треба зedнати ся в українськими соціал-стичними партіями для „фактичного здійснення своїх національно-політичних прав“. Частина промовців обстоює негайне відокремлення України в самостійну державну одиницю, негайне скликання сейму, для проголошення української республіки. Референт, член делегації, Одинець, між іншим заявляє: „На Петроград, на цю калюжу, де лежить багато костей нашого народу, нам нема чого покладати ся. Треба організувати ся. Організація даст нам автономію“. Референт Стасюк запропонував утворити Красну Українську Раду, яка повинна завести на цілії Україні одні лад, обчислити всю землю, означити спосіб передачі Північній Раді, призначити правну ціну на хліб з нових житів і т. ін.

Засідання селянського українського візду прибирають непокоючий характер. Провадять агітацію на користь відокремлення України. Можливі серйозні комплікації.

Засідання загально українського селянського візду відбуваються ся далі в присутності численної публіки; окрім 1500 уповноважених делегатів присутні ще до 1000 селян з дорадчими голосами. Панує велике піднесення. З великою увагою візду слухає справоздання про подорож української делегації до Петрограду. Делегація передала тимчасовому правительству відому петицію, заявивши, що український народ чекає від правительства офіційного признання прав на автономію та жадає признання українського представництва на мировій конференції; жадає окремого комісара при правительству для українських справ, стремить до обеднання українських губерній в одну область в Красову Раду та комісарем; жадає українського війська та навчання в школі в українській мові; асіловання державних засобів для Центральної Ради; вказує на необхідність розвиваєння земельної справи Красовою Радою. Відповіді делегація не дісталася. Її заявили, що правительство ще не виробило собі погляду на українську справу. „Сумно нам—говорить справоздачевець Ковалевський —ми сподівалися, що нове правительство піде новими шляхами, і помилилися; Полякам призначено правительство незалежності Польщі; ми не сього хочемо: хочемо лише признання права підготовлювати край для управи після своїх законів; права Фінляндії ширші, ніж наші. Недавно в київськім виконавчім комітеті заявлено, що комітет, а не Центральна Рада, повинен керувати краєм. Що буде?“ Референт кліче переводити всюди своїх людей, щоби бути господарями на Україні.

Стасюк виступає з рефератом про відношення правительства до України. Він говорить про багатство та культуру України в минулі та теперішні часи, що Україну все визискували, обтяжали невідповідно великими податками і тим самим збільшували виселене Українців. Красова Українська Рада заведе народні порядки, обчислить землі на

Україні, означить спосіб передання Північні на хід. Війна є великим лихом для народу; необхідний мир без анексії і контрибуції. На мировій конференції повинні бути представники України. „Реферат та живі дебати—говорить один з промовців Христюк—доводять, що автономія провадить не до розкладу, а до федерації народів. Тому вона потрібна не завтра, а сьогодні.“ В часі вечірніх дебатів багато говорилося про відношення правительства до української делегації. Помітно велике недоволення. Настрій підвищується і доходить до виступів дуже різкого характеру: висловлюють недовіру правительству та пропонують революцію про повне національне та політичне відокремлення українського народу.

„Русське Слово“ з 14. червня і. ст. доносить з Києва дальше про загально-селянський візду:

Виступило багато бесідників, які проголосували отверто ворожі супроти Росії клічі підносили тим настрій візду. Селянин Ковалевський згадує про старинні Переяславські договори України з Москвою й заявляє, що деспотичний московський союзник переступив через усі точки сього договору, який установлювали повноважності українського народу. Промовець жадає рішучих заходів проти контрнаціональних виступів. Представник черкаського повіту, солдат Білій клічі піти слідами сланих предків, які зі зброяю в руках боролися за волю і право, і проповідує виступати активно зі зброєю в руках не уживаючи її похищеної. Нам нема чого комусь кланятися, ми сами добудемо належне нам. Потім виступив Степаненко і заявив:—Тому, що Українцям не дають автономії, повинні вони домагати ся української республіки. Степаненко вносить резолюцію, в якій пропонує відкликати Українців з Ради селянських депутатів і заявити, що український народ, якого господар на власній землі засновує свою власну державу, оголосити Центральну Раду тимчасовим українським правительством, скликати у Києві установчі українські збори й послати на стокгольмську конференцію українських соціалістів. Українське правительство повинно взяти участь у мировій конференції. Всі податки з українського народу від 15. липня с. р. повинні впливати виключно до розпорядимости Центральної Ради. Далі виступає новий член української делегації, Бандура, який підкреслює негативне відношення тимчасового правительства до жадань Українців. Слідує промовці атакують російське громадянство, пресу і т. д., жадають української адміністрації на Україні. Деякі промовці підкреслюють, що російське правительство робить уступки Полякам, дозволяючи польські візди та польські легіони. Химчук пропонує скликати загально-український конгрес для проголошення української республіки. Разом з тим деякі промовці обвинувачують Центральну Українську Раду, що вона складається з буржуазних елементів. Інші промовці протестують проти підбурювання селян проти Центральної Ради й кличуть підтримувати П., хоча властиве не

заперечують необхідності перевести нові вибори Ради.

Найбільш поміркована частина візду, узглядяючи підвищений настрій візду, починає кликати до спільногого обговорення ситуації, а зокрема до підтримання Ради, виставляє жадання федерації, але додає, що коли відбудовано фінляндську конституцію, то треба відновити й нашу Переяславську конституцію.

Потім член Ради й Військової Генеральної Ради соц.-дем. Винниченко доносить візду, що А. Керенський не дозволив другого українського військового візду. Члени візду сильно ехвильовані сим. Телеграма Керенського—говорить Винниченко—не викликала у нас ні усміху, ні радості. Сором і ганьба—се слова, які зривалися в богатих уст.—Чутно оклики: Ганьба! Ганьба! Але, говорить далі промовець,—здавивши почуття обурення, ми прийшли до висновку, що тепер не можна ще починати рішучі акції. Член нашої делегації лишився у Петрограді й мусить принести нам відповідь, бо сама комісія Щепкіна сказала нам: „Ми розуміємо, що ви не можете вернутися з відмовою.“

У дальнім ході промови, Винниченко питав: Чому ж так нарушають свободу зборів для нас? Прещінь відбуваються ся польські та інші візди. Ми рішили зложити з себе відповідальність за можливі наслідки. Ми рішучо заявляємо, що у відношенні до російського правительства тричісмісно ся політики недовіри та обережності. Нарешті промовець висловлює припущення, що заборона візду може викликати розрухи на фронті. А тому комітет гадає, що головні команданти вплинутимуть на Керенського і він відкличе свою заборону.

„Реч“ з 15. червня і. ст. пише: Які пропозиції ставляють деякі бесідники на українськім візду у Києві, можна судити по пропозиції Степаненка, котрий висує пропозицію повного відокремлення України, причем Центральна Рада повинна проголосити себе тимчасовим українським правительством. Починаючи від 28. липня і. ст. всі податки, які домагався Степаненко, треба платити тільки українському правительству.

(З „Діла“).

Українське військо ироти офензиви.

З Штокгольму доносить 12. липня „Штокгольме-Тіднінген“ вісти з Гапаранди: Війська з України відмовилися брати участь в офензиві Керенського. 5000 солдатів обсадили велику залізничну станцію у Києві і пробують відмовляти других солдатів від поїздки на фронт.

З Берліну доносять петроградські кореспонденти лондонських часописів про події за фронтом. Вони говорять, що Українці відмовляються служити в чужих полках, хочуть творити окремі українські відділи, та це в теперішніх обставинах не дасть ся виконати (певно після погляду російських централістів).

Катехізи для Українців—салдатів.

З Базеля доносить 12. липня російська пресова кореспонденція з Берна: Українські сепаратисти поширяють між солдатами такий „катехізм Українця“, якого національний завіт звучить: „Всі люди є твої братя. Тільки Москві, Поляки, Угри й Жиди є ворагами нашого народу, як довго вони панують над нами і нас утискають“.

Переговори правительства з Українцями.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: Міністер загорянських справ Терещенко, міністер почт Церетелі і міністер війн Керенський, які зібралися до Києва, сповістили тимчасове правительство, що Іх переговори з провідниками Української Ради дійшли до зводячих вислідів. Українська Рада ухвалила рішення, яке після погляду правительства можна приняти. Помінти тої подорожі подадуть міністри до відома по прибутю до Петрограду.

Московська агітація на Польщі.

З Гаги доносять після петроградської телеграфічної агенції з Петрограду: Реакція проти сепаратистичного руху на Україні, який штурмно розбурхано, приирає „рішаючий“ характер. Людність „в більшості“ зложена з Малоросіїв одного міста Вральза (може Брацлав) на Поділі в обурена на рух, який шкодить єдності держави, розігнала місцевий конгрес (мабуть Українців). Рада робочих і солдатів міста Гайсина на Поділі внесла революцію, якою осудила рух, що сіє незгоду в російському народі, шкодить повазі Установчих Зборів і заявляє лехко-важене російської демократії. Між селянами — заявляє петроградська телеграфічна агенція — малоросійського походження не має рух відірвання від Росії ніяких симпатій“.

Від себе питаем ми, чому треба було місцевий конгрес в Брацлаві розганяті людьми, які як видно були агентами російського правительства на лад чорної сотні! Далі—чи рада солдатів і робочих, зложена з Росії в Гайсині має право говорити іменем того, що хоче український народ? А вкінці найкраща відповідь про становище селян на Україні в загально-українській візди селян у Києві, якого явна ворожість проти Петрограду бе в лиці московську брехню петроградської телеграфічної агенції. „Москаль бреше—вітер несе, “каже українське присліві.

Митрополит Шептицький їде через Берлін до Риму.

Українське пресове бюро з Швейцарії доносить, що митрополит гр. Шептицький, який прибув недавно до Берліна, удається ся через Швейцарію до Риму, куди покликано його на осібне бажання папи.

З РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Склад постійного видлу рад салдатських і робітничих депутатів.

З Базеля доносять „Темпра“ від з Петрограду: Конгрес робітничих і салдатських Рад постановив постійний видл, який складається з 35 большовиків, 8 зedненіх соціал-демократів (Плеханівців) 104 меншевиків, 100 соціал-революціонерів, 10 соціалістів різних груп. Чхеїдає і всі соціалістичні міністри замінені членами цього видлу.

Загальний церковний собор.

З Штокгольму доносять після „Біржової часописі“, що дна 15 (28) серпня буде отворений всеросійський церковний собор в Петрограді. Цей собор (зібрання) означає початок нової чисто канонічної ери в історії російської церкви. Синод і оберпрокурор мають вложити свою повновласті. Сумішують ся, чи буде відновленій патріархат. Загально панує настрій за повну доцентрализацію теперішньої церковної управи.

Настрій Фінляндії.

З Швейцарської гравні доносять з Петрограду: Положення в Фінляндії стало дуже грізне. Кілька російських громад важадало, щоби відкликало російські гарнізони з Фінляндії. Гарнізон з Улеоборгу вже відкликано. Підбурювання фінських соціалістів, які мають більшість в сеймі та між народом, прибирає такі розміри, що в Петрограді повстало затрівоження. Переговори петроградського правительства з соціалістами в справі позички з боку Фінляндії для Росії не довели до ніякого висліду.

Незалежність Фінляндії.

Петроградська телеграфічна агенція сповіщає з Гельсінгфорсу: Проект закону про найвищі права сейму вістався прийнятий в другому читанні на сеймовім зібранні. В тім законі не згадується про російські права суверенности і російські інтереси. Закон представляє опис останнього рішення Конгресу салдатських і робітничих рад цілої Росії з тією ріжницею, що закон незалежності Фінляндії в ній віходить ясніше висказаний. Закон не згадує про генерал-губернатора Фінляндії, як представника Росії, та не говорить зовсім про його права й урядові обов'язки. Вимок робить ся що до міжнародних відносин і військового питання, які висловлюються в дуже неясних постановах. Третє читання закону і його прийняття відбулося в суботу.

З приводу самостійніцьких домагань Фінляндії часописъ „Дагбледет“ пише: В перших дніх революції заявився Керенський за демаганнями Фінляндії на незалежність від Росії, тільки хотів відложение питання про міжнародні гарантії форм правління Фінляндії. Та тепер наче забув зовсім про ці обіцянки. Так і російська преса в міжніми вимінами почала бити в агресивний тон (відмовний голос) проти Фінляндії. Це поступованин в „істинно-російському“.

Даються торжественні обіцянки шанувати право чужим національностям держави на свободу і самостійність, а не хочеться ся дати Фінляндії під ніякими умовами свободи. Край має дати бути привязаний до російської держави і, як потреба, то способом насильства. Московський імперіалізм цвіте і дає плоди так само добре, як за давнього режіму.

Рішення сейму про самостійність Фінляндії.

З Штокгольму доносять після фінляндської часописі „Туоміс“: Фінляндський сейм порішив великою більшістю голосів проголосити Фінляндію самостійною. Сейм заявляє, що тимчасове правительство не має права рішати про Фінляндію. Сенат і сейм ваконують владу у краю. Соціалістичний посол редактор Макелі має велику бесіду, в якій визнав фінляндську молодіж узбороти ся, щоби бути готовими проти всіх способів насилля в боку Росії.

З Базеля доносять бюро Гаваса з Гельсінгфорсу: Президент фінляндського сенату заявив, що Фінляндія відтагатиметься від участі у війні, доки не одержить гарантії на свою незалежність.

Офензива і внутрішній розвій Росії.

З Штокгольму доносять 14 липня: Буржуазні й урядові круги сподіваються на важні події, які після закінчення офензиви наступляють в Росії вже в найближчих тижднях. Говориться про поворот впливу Мілюкова і кадетської партії (?) на становище правительства. Бруслову отворюється по зайняттям Львова дорога до диктатури, котра закінчить поворотом монархічної влади, хоч вона буде обмежена конституцією (?)

Керенський на галицькому фронти.

Міністер війни Керенський віддав 7. липня один полк, який находитися на південний захід від Бережан. Він був присутній, коли солдати з червоними хоругвами йшли до наступу на багнети проти могучого противника Німців і Турків. Всюди підіймав він відвагу солдатів своїми огністими бесідами.

Уступлення Росії з Персії.

Паризька часопись „Темпра“ доносять з Каїро, що російська війська мусять уступати в глибину Персії, бо російська армія втратила сполучу з англійським військом. Це уступлення армії Баратова винесло 11. липня 40 км. в глибину.

Примусова позичка Росії.

З Петрограду доносять агенція: Конгрес Рад салдатських і робітничих депутатів виніс резолюцію, яка жадає негайної реформи цілої державної системи фінансів. Він жадає високого оподатковання доходів і заявив ся за примусовою позичкою, коли позичка свободи не підписанна.

Нова партія Керенського.

Після петроградських часописів доносять зі Штокгольму, що має наступити зединення народних соціалістів з трудовою партією в один бльок під назвою зединених народних соціалістів. Цю партію заснували у 1905 році теперішній міністр Пешехонов. Відносно напряму цій партії можна сказати, що до цього бльоку має вступити й соціалістично-патріотична група Плеханова. Бльок має підпирати політику Керенського. Соціал-революціонери відмовилися вступити до цього бльоку.

Російська федерація республіка.

З Лондону пишуть дні 16. липня: Міністер Керенський мав промову до українських селян у Каїві, в якій виложив погляд на будуче у перетворенні Росії на федерацію республіку.

Таким робом під патріотичним українським селянами Росія в централістичні намірами починає уступати. Та се поки що слова.

Настрій проти офензиви в Росії.

З Штокгольму пишуть 13. липня: Часопис „Правда“ пише дні 11. липня: „В Лондоні, Парижі та Вашингтоні знали короля капітульй день, коли пішле ся вогонь російських селян і робітників. Російські варгости напері пішли в гору. Тільки в Петрограді не знали робочі про офензиву ще третього дня, як вона почала ся. Брата, ви не могли цього відвернути, не могли відвернути того вадливого удару. Які зробили би ви крик тоді на улицях, в яким заявятимали би ви проти цієї провокації?“ Далі пише так: Як виглядав фронт сих дій, невідомо. Урядові вісти загадують тільки поодинокі випадки, де треба було розоружити полки (як українські полки в Копичинцах, у Галичині). Коли Керенський вже опустив армію, два гвардійські полки підняли хоругви в написі: Мир хатам! Війна аж до побіди - буржуазії! Хай живе інтернаціонал!

„Ізвестія“ доносять, що на маніфестації дня 1. липня на хоругві робітників з'явилися зізнані поданими руками робітники в написі: „Брати Німці, спішіть ся зробити те саме!“ Часопис ради робочих і солдатів подає аміст 122 листів від солдатів в фронті, який в такий: „Брешуть ті, які оповідають на фронті, що внутрі краю хочуть війни і наспаки. Всі хочуть мир. Но вона роджена свободою підняла нашу гідність і охогу до життя, і немає тепер змислу воювати далі. І без побіди будем мати доволі чим жити! Ми сподіваємося, що Рада робочих і солдатів закінчить війну в червні і гірко розчарувалися!

Вісти зі світа.

Зміна державного канцлерства в Німеччині.

В головній комісії парламенту виступив посол з центра Ерцбергер з бесідою, в якій обстоював за місцем без анексії і відшкодування. За цим заявив ся бльок чотирьох гільз фракцій: центра, соціал-демок-

ратів, вільнодумних і національних лібералів. Проти цього стояли консерватисти, за якими заявився канцлер Бетман-Гольвег. На слідком цього уступив канцлер, а на його місце покликано на канцлера держави чоловіка з міщенських сфер Міхаела. Ще за Бетмана-Гольвега поборено кроки для реформи виборчого права і спарламентарізації державного правління, значить, що міністри та державні секретарі були відвічальні перед парламентом, а не тільки перед монархом. За ці реформи стоять всі чотири партії з бльоку.

БОРВА ЗА СТОЛИЦЮ КИТАЮ ПЕКІН.

Між партією монархістів і республиканців вибухла явна улична боротьба за столицю. Переїхали республиканці. 10 салдатів і 30 гарнізонів убито. Профідник царських військ Чан-чін втік до Нідерландів.

МІНІСТЕРСЬКА КРИЗИС В РУМУНІЇ.

З Базеля доносять „Базелер Нахрітен“ з Яс: Проект реформи земельної справи став причиною кризи кабінету. Сподіваються, що так звана семигородська партія приде до правління.

ВІЙНА.

(Звідомлення осередніх держав).

На західному фронті Англійці підняли тричі наступ на Льомбардії, та все Іх відперали Німці дні 15. липня. Коло Ардоа вночі з 14. на 15. липня підняли вони наступ силами відділами і вдерлися в один місці, та Іх відгнано. Німецькі батареї остріювали залізничні станції коло Аппа. Німці взяли до неволі 275 Англійців. Французи потерпіли в п'ятьох наступах сильні втрати; вони наступали на угіре Бовен, приготовлюючи ці наступи артилерією й огнем мін величакого розміру, які змінилися в барабанний огонь. Кілька місцевостей обложили Німці бомбами, стріляючи зі скорострілів. Так само не вдався наступ Француза на вершок 304.

На східній фронті офензива з боку Росії інервала ся. Після дощів в Галичині ріки рвались, а дороги затягло болото. Війська осередніх держав здобули позиції на північ і на південний схід від Калуша. В Карпатах теж дощі й мрака перешкоджають воєнним операціям. Від битви під Зборовом сподівалися Росіяне перелому. Вони поспішили три рази більші сили від військ осередніх держав. Та Іх наступ зізвичено завдяки скорострілам, які нішили цілі баталіони з аеропланів.

В Румунії підняла ся живіща пальба між Дунаєм і Ріміком. Остріювано залізничну станцію Морашті; на станції Чевці були вибухи.

Німецька воздушна флота над балтійським морем обкідала бомбами склади пристані Аренсбург і російську станцію надморських літаків Папенгольм на острові Езель.

На прочих фронтах спокій.

З тaborового життя.

- Т-во „Сільський Господар“. В суботу 14. липня зарад т-ва відбув свое чергове засідання.

По відчитанню й приняттю протоколів ухвалено бюджет на серпень

місяць і вибрано делегата до Генеральної Старшини.

При обговорюванні біжучих справ розвинула ся широка дискусія в справі продажі продуктів до клубу й розцінки Іх. Всі висказувалися, що потрібно йти на австрійському клубу, що т-во не може переслідувати комерційні цілі й т. д. Під кінець винесено ухвалу: продукти для клубу продавати по самим низьким цінам лашень із тим, щоби сам клуб не брав на них якого зиску.

Ціни на продукти визначася вчитель—інструктор в порозумінні з головою й господарем, а на випадок якогось сумніву, звертаються до т-ва.

Клуб же зі всікими проханнями й при непорозуміннях офіційно на підсімі повинен звертати ся до т-ва.

Під кінець засідання ухвалено купити ще одного роя бжіл для зробленого нового вулика.

Л. Ч.

— Театр. 15. липня Музично-драматичне товариство уладило музично-вокальний концерт.

На концерт зібралося невелике число таборової публіки й завітальні німецькі військові й цивільні гості.

Концерт випав одноганянтно й сухо. Програма його складала ся переважно із сольових співів, вибраних яких не можна назвати удачним. Занадто мало було хорових співів. Українська народна музика не була заступлена аж однією народною піснею. Між тим треба було би в програму поставити толовинн чином народні пісні, щоб показати перед чужинцями красу нашої пісні, бо ми не маємо багато таких творів українських композиторів, котрі могли б зайняти визначне місце в світовій музиці.

При численній кількості сольових співів треба було розмістити Іх так, щоби чергувати їх з іншими номерами. Цього не зроблено. Тому слухати довший час сольо було досить будино. Декламацію поставили також не на місці. Після було би поставити II на прикінці.

Виконання концертових номерів було слабеньким. Між оркестром й хором не було зграйності. Слабував такт; особливо це було у „Завкувало та сива азуза“ й „у Туркені“. Прикіре враження робило те, що дірgeнт занадто виявляв свою нездовolenість й хвилювався. Не присміно чутти, як хор разом перевів слова, щоби спочити, а не спочивав в паузах між словами.

З поодиноких номерів найліпше випали: „В горах грім гуде“, „У Туркені“ і „Я почусі вночі“. Міло виконано на скрипці романського Бетховена. Солістові багато перешкоджали хвиляй інструмент, а також злі акустичні умови в салі.

Гарно співали т. В-лик. Він має кольоритний голос і порядно володіє ним.

Баритонові солі випали занадто розтягненими. Дуети баритона йтенора вийшли вяло.

Гопак виконано порядно, лише т. І-в зловживав ляпанням по підошві долонями. То річ зовсім заміна неスマчна.

О. К.

ЖЕРТВИ.

На Український Національний Фонд.

Ком. Michelbach. Д. Войнаровський—50 ф., П. Магіч—50 ф., О. Чуничин—25 ф. Разом . 1 м. 25 ф.

Ком. Hesselbach. М. Кушпиль—20 ф. Lützellinden. Гурток „Надія“ 4 м. 25 ф.

Ком. N. В. Штанечень—1 м. „ Hilgert. Василь Здулья—50 ф.

„ M 1045. І. Протченко і М. Дергунів 1 м.

Ком. Girghausen, M 2753.—20 ф.

На будову пам'ятника іменем. тов.

Ком. Münster. Ф. Чорний—5 м., Ф. Кривогузенко—50 ф., С. Тищенко—25 ф., І. Павлюченко—10 ф., С. Пояномаренко—25 ф., І. Штаню—50 ф., Г. Пелішук—30 ф., М. Миколюк—10 ф., Х. Тарабенко—10 ф., Ф. Любата—15 ф., М. Сербенчук—10 ф., А. Харбенко—1 м., 05 ф., Ф. Кравчуленко—50 ф.

Разом . . . 8 м. 90 ф.

Ком. Nieder-Heldershausen—2 м. 87 ф.

Ком. Hilgert. Василь Здулья—50 ф.

Ком. Bechtheim, M 1708. П. Голоус—30 ф., А. Ростутько—30 ф., М. Ткаченко—30 ф., А. Будний—50 ф., Г. Сколота—10 ф., А. Шипаленко—20 ф., Т. Килин—10 ф., Н. Шведенико—36 ф., Н. Городець—30 ф., М. Раппорт—30 ф., А. Синецький—50 ф., А. Циган—50 ф., С. Цвіцінський—15 ф., Х. Коноваленко—10 ф., Х. Бабка—10 ф., І. Демченко—20 ф.

Разом . . . 4 м. 31 ф.

Шерифська Редакція.

Ком. Hessloch, ком. Michelbach, ком. Schotten, M 2530. Часопис посылаємо.

Ком. X. В. Штанечень. Книжка й картки висилкаємо.

Ком. Lützellinden. Вам послали рахунок за два рази по 8 час. і тому взяли 64 фен.

Ком. Rosenthal. Посылаємо часопис і рахунок на 15 ф.

Ком. M 11647. Часопис посылаємо.

Ком. Hilgert. Картки висилкаємо.

Ком. M 2637, ком. Sonenberg т.т. Осьмаку і Л. Мойсеєнко. Календарі С. В. У. посылаємо.

Ком. Bischhänsel, ком. Steinbach (Невен), ком. Körprach, ком. Frischborn, ком. Neesemann, ком. Altmühl, ком. M 864. Гурток «Порта». Часопис посылаємо.

Ком. Wirtges (Westerwald). Гроші на часопис не одержані. Чи правда, що Ви не хочете, щоби далі висилали Вам часопис?

Ком. M 2512. Часопис посылаємо.

Ком. Hosgut Adenrod. Марку на табору з часописом одержали, за що дякуємо. На обільшому бібліотечного фонду одержано 1 мар.

Карпо Засець. Посылаємо книжки й рахунок на 1 м. 30 ф.

Ком. Oberbreitenbach. Одержано за т-во «С. В.» 40 ф., за що дякуємо.

Ком. Girghausen. На упаковку книжок одержано 20 ф.

Ком. 1045. На бібліотеку «С. В.» одержано 50 ф.

Ком. Edeisberg 3309. Одержано 2 м. 10 ф.

Lager Hammerstein. Часопис посылаємо.

М. Шелченко. Часопис посылаємо.

Федору Крижановському. Часопис і картки висилкаємо; альбом грошей повернули на редакцію.

Ком. Blümburg. Посылаємо часопис і рахунок на 30 ф.; гроши Ваші ще не одержали.

Ком. Michelbach. Войнаровському. Часопис і картки Ждали посылаємо.

Ком. M 875. Терещко Прус. Граматика Вам подана в 1 м. 40 ф.; пісні будемо друкувати.

Ком. Grube Fernie, Giessen. Сердечно дякуємо за вислані нам гроши, але ми ще їх не одержали; коли одержимо, то оповістимо.

Ком. Katzenellenbogen. Словарь чужих слів уже роздрібнений; коли буде, то в часописі оповістимо.

Ком. Naunheim. Часопис посылаємо.

Ком. Münster. Карток три серії посылаємо.

Ком. Weilers. Посылаємо часопис і рахунок на 15 ф.

Грабовський Кузьма. Посылаємо часопис і рахунок на 30 ф.

Павлу Уоду. Mären Post. Вишліть гроши, тоді вишлемо картки.

Ком. Breslau. Г. Ваврушка. Пробний M часопис посылаємо в рахунок.

Ком. Alkenrod. Календар послали 4/VII.

Ком. Alkenrod. Географію виставлено 7 VII. Лазарентій Бовку. Часопис посылаємо. Гроши не одержані.

ОГОЛОШЕННЯ.

ГАВРИЛА ПРИСТУПУ, Тарутинського полку, з Волині, ковельського шовту, с. Кустичі, який з 15 року в полові в Німеччині, просять подати свою адресу його жінка, яка зараз проживає в тавричеській губ., через Тимоша Старука, польоненого з табору Вецляр, IV бат., 16 роти, M 287.

Таборова книгарня

має слідуючі книжки, які можна винесувати на робітниці команди через редакцію:

M.	F.
Календ. на 1917 р. (Памятк. книж.) С. В. У. в оправі.	1
Т. Шевченко. Кобзар, вибір поезій 1 ч.-в оправі	1
" " 2 ч. в оправі	1
М. Возняк. Наша рідна мова	5
" Пам'яті Івана Франка	50
Краснов. Що тепер діється ся в Росії?	5
Олексан. Скоропис. Значінне самостійної України для європ. рівноваги.	10
Іван Крип'якевич. Українське військо (з малюнками).	20
М. Лозинський. Галичина в житті України.	30
А. Полуботок. З минулого	5
" Дідова казка	5
Виданнє полонен. Як определити вагу живої худоби.	10
" " " Т. Шевченкові в 102 р. його урод.	10
Мод. Менцинському	5
Заклинський. Що треба знати кожному Українцю? Світогляд І. Франка	15
Б. Лішкій. З історії української літератури	10
І. Шишманов. Роля України в болгарськ. відроджен.	10
Виданнє С. В. У. Українські колядки	15
Орест Кириленко. Українці в Америці	30
С. Томашівський. Церковний бік української справи.	15
Льонгін Цегельськ. Русь-Україна, а Московщ.-Росія.	50
Поліглот Кунц. Українець у Німеччині (роамовник).	60
М. Грушевськ. Як жив український народ (з малюн.).	40
В. Гнатюк. Націон. відроджен. австро-угор. Україн.	40
Іл. Бочковський. Фінляндія та фінляндське питання.	70
Свєн Левицький. Листи з Німеччини.	30
Виданнє загально-української культурної ради. Слово о полку Ігоревім	60
М. Богданович. Білоруське відроджен.	20
Онуфр. Солтис. Буквар для самоукіл без оправи	30
Богдан' Лепкій. Чекає нас велика річ. в 10 образк.	20
Виданнє полон. Рафтат. таб. Стінний календар.	5
Пр. В. Антонович. Хмельнич. в повісті Г. Сенкев.	20
Географія України С. Рудниц. I ч. (з 66 малюн. карт.	2
" " " II ч. (з 48 малюнками)	2
Виданнє С. В. У. Чужинці про українську справу	20
Володимир Гнатюк. Українська народна словесність.	50
Німецько-українська салдатська розмовна книга.	20
Календар полоненіх Українців у Фрайштадті „Розвага“ на 1916. і 1917.	1
В. Доротенко. Українство в Росії, з портретами	80
М. Троцький. Літотвці	20
Др. М. Лозинський. Михайло Павлик	20
Ю. Бархардт. Введення в національну економію	20
Твори Тараса Шевченка (познє) третє виданнє т. I. т. II.	3
Календарик на 1917 рік	20
О. Кобець. В Тарасову ніч	25
З великих діл	30
Карта всіх народів Росії на німецькій мові	5
В. Будзиновський. Як Москва нищила Україну	30
Виданнє С. В. У. Самостійна Україна	10
Календар на 1917 р. (Памятк. книж.) С. В. У. без оправи	1
" " " Т-ва „Просвіта“ без оправи	2
" " " Стрілецький У. С. С. 5	—
Український декламатор „Розвага“ уложив. О. Коваленко, виданнє 2, доповнене.	4
О. Мицюк. Веремійська буча. Оповідь з селян. життя.	20
К. Маркс і Ф. Енгельс. Комуністичний маніфест.	—
Переклад. К. Коваля	20
С. Дікштейн. Хто з чого живе?	20
Вячеслав Будзиновський. Гадяцькі постулати і Гетьман Виговський	40
П. Мирний. Хіба ревуть воли, як ясла повні. Роман.	1
Вед. „Громади“. Життя й здоров'я людей на Україні	1
Пан-народолюбець. Повість	25
Громада. Українська часопись 1881.	—
Чис. I. I. II. за обидва	1
Громада. Українська збірка 1879.	20
М 4: 5, за кождий	1
Політичні пісні українського народу 17 і 18 століття	60
Поезії Т. Шевченка, що були заборонені в Росії	60
" цілії серії (12 шт.)	10
Адреса редакції: Wetzlar. Unterrichts-Ausschuss.	90
Lagerzeitung.	—

Увага!

Ціни на деякі книжки підвищенні.

Застерігаємо товаришів, що замовлення на книжки по старим цінам будемо приймати лише до 31 липня, а з 1. серпня замовлення будемо виконувати по цінам вказанім тут.

Книгарня.